

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Tilli, Jouni

Title: Presidentinvaalit 2012: uutta, vanhaa, lainattua, sinistä ja vihreää

Year: 2012

Version:

Please cite the original version:

Tilli, J. (2012). Presidentinvaalit 2012: uutta, vanhaa, lainattua, sinistä ja vihreää. Kansalaisyhteiskunta-lehti, 3(1), 70-79. <http://kans.jyu.fi/lehti/numero-1-2012>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

NÄKEMYKSIÄ

PRESIDENTINVAALIT 2012: uutta, vanhaa, lainattua, sinistä ja vihreää

Jouni Tilli*

Kokoomuksen Sauli Niinistö lähti presidentinvaalien ensimmäiselle kierrokselle selkeänä ennakkosuosikkina, vaikka hänen jossain gallupkyselyissä saamansa lähes 60 prosentin kannatus oli sulanut huomattavasti realistisempiin lukemiin. Niinistö oli kuitenkin ensimmäisen kierroksen ylivoimainen voittaja 36,96 prosentin kannatuksellaan. Toiseksi tuli yllättäen Vihreiden Pekka Haavisto, joka sai 18,76 prosenttia äänistä jättäen niukasti taakseen keskustan Paavo Väyrysen (17,53 %).

Sauli Niinistön menestys ensimmäisellä kierroksella ei silti ollut mitenkään mullistavan poikkeuksellista. Esimerkiksi vuoden 2000 ja vuoden 2006 presidentinvaaleissa sosialidemokraattien Tarja Halonen sai prosentuaalisesti (40,00 ja 46,31) suuremman kannatuksen kuin Niinistö nyt. Niinistön kannatus laski tasaisesti vaalipäivää lähestyttäessä, kun taas esimerkiksi Pekka Haavisto teki huiman loppukirin – vielä syksyllä 2011 Haavistolle mitattiin esimerkiksi MTV3:n kyselyssä ainoastaan 3 prosentin kannatus. Merkilläpöntävää oli myös epävarmojen äänestäjien määrän jatkuva kasvu. Esimerkiksi tammikuussa 2012 30 prosenttia ilmoitti olevansa epävarma, kun vielä syyskuussa 2011 heitä oli 15 prosenttia.

Haaviston nousun lisäksi ensimmäisellä kierroksella huomattavaa oli

* Jouni Tilli valmistelelee väitöskirjaa luterilaisen papiston poliittisesta retoriikasta jatkosodassa Jyväskylän yliopistossa valtio-opin oppiaineessa.
Email: jouni.tilli@jyu.fi

vasemmistopuolueiden historiallinen tulos. Vasemmiston kokonaiskannatus presidentinvaaleissa ei ole Suomessa koskaan ollut yhtä huono. Vasemmistoliiton Paavo Arhinmäen ja SDP:n Paavo Lipposen yhteenselaskettu kannatus oli 12,18 prosenttia. Pudotus on valtava: vuoden 2006 vaaleissa puolueiden yhteisenä ehdokkaana ollut Tarja Halonen sai 46,31 prosenttia äänistä. Tulos korreloi hyvin yleiseurooppalaisen vasemmiston hajaannuksen ja epätietoisuuden tilan kanssa. Vaikka nykykapitalismi on kriisiytynyt pahemman kerran, vasemmistopuolueet eivät ole pystyneet artikuloimaan omaa poliittista visiotaan riittävän uskottavasti, vaan ovat joko jääneet täysin marginaaliin tai nöyrytyneet uusliberalismin edessä, kuten Suomessa Paavo Lipposen hallituksissa 1990-luvulla. Tämä puolestaan heijastui myös henkilökohtaiselle tasolle: esimerkiksi Arhinmäen onnistuminen muun muassa televisiotenteissä ei käytännössä vaikuttanut äänestystulokseen lopulta kovinkaan paljoa.

Mannerlaatat liikahtivat myös sillä tavalla, että kolmen suuren (kokoomus, keskusta ja SDP) hegemonia murtui jälleen hieman lisää, kun toisella kierroksella eivät enää olleet vastakkain perinteisen oikeiston ja vasemmiston ehdokkaat. Käytännössä kaikissa vuotta 2012 edeltävissä presidentinvaaleissa voittajan ratkaissut jännite on ollut porvarileirin ja sosialistiblokin välissä. Näyttäisi siis siltä, että tämänvuotiset presidentinvaalit olivat jatkoa vuoden 2011 eduskuntavaaleille siinä mielessä, että poliittisen kentän voimasuhteita järjesteltiin uudestaan historiallisella tavalla.

Identifikaatio ja kontingenssi presidentinvaaleissa

Presidentinvaalissa vaikuttavat suhteellisia vaaleja enemmän henkilövaalien realiteetit. Siinä missä kunnallis-, eduskunta- ja europarlamenttivaaleissa on käytössä d'Hondtin menetelmä vertailulukuineen ja (kunta- ja eduskuntavaaleissa) vaalipiiriäottelu, presidentinvaaleissa ääni kohdistuu yksittäiselle henkilölle. Vaikka puolueuskollisuus vaikuttaisi äänestyspäätökseen enemmän tai vähemmän, keskeisiä tekijöitä ovat nimenomaan henkilökohtaiset ominaisuudet, toiminta sekä tausta. Ja toisaalta, koska millään puolueella ei Suomessa ole yli 50 pro-

sentin kannatusta, presidenttiehdokkaan on jo senkin vuoksi pyrittävä ylittämään oman puolueensa rajat. Puoluetausta onkin usein tekijä, jota pyritään häivyttämään taustalle ja nostamaan sen sijaan esiin laajemmin yhdistäviä tekijöitä.

Tavanomaisten kiinnikkeiden löystymisen ja epävarmuuden lisääntymisen vuoksi presidentinvaalia voidaan kutsua kontingenssin pelikentäksi, jossa ratkaisevat pelivaran hyödyntäminen ja karisma eli kyky luoda jaettu merkityksiä (ks. Pekonen 1991). Tämä puolestaan tapahtuu identifikaation avulla: pelkkä julistuksenomaisesti esitetty pätevyys ja oman puolueen tuki eivät riitä, vaan se ehdokas voittaa, joka samastaa kattavimmin itsensä, ideansa ja intressinsä yleisön vastavien kanssa (Burke 1969, 19–23, 55–59). Ehdokkaan on siis oltava ikään kuin symboli, joka kokoaa ainakin hetkellisesti heterogeenisiä elementtejä yhteen koko maan tasolla. Identifikaatioprojektissa voi puolestaan ratkaisevaksi nousta varsin yllättäviä tekijöitä – kuten tapaus Soini tai vasemmiston romahdus osoittavat. Ei ole itsestään selvää, että tiettyä puoluetta vaikkapa juuri eduskuntavaaleissa äänestäneet tai edes puolueen jäsenet samastuvat (tavalla tai toisella) ko. puolueen presidenttiehdokkaaseen.

Vertailu vuoden 2011 eduskuntavaaleihin tarjoaa mielenkiintoisen taustan vaalipolitiikan kontingenssille. Esitin aikanaan *Kansalaisyhteiskunta*-lehdessä (Tilli 2011), että vuoden 2011 eduskuntavaalit oli kolmen kohdan protesti. Ensiksi, kyseessä oli eräänlainen yleisprotesti istuvaa eduskuntaa ja ylipäätään eliittiä vastaan. Tuloksena oli paljon uusia kansanedustajia, joilla monella oli varsin vähän kokemusta lainsäädäntötyöstä tai jopa kuntapolitiikasta. Toiseksi, kolmipuoluehegemonia eli kokoomuksen, keskustan ja SDP:n valta oli oleellinen vastalauseen kohde. Kolmas ja tärkein kritiikin kohde oli hallituspolitiikka. Matti Vanhasen (ja Mari Kiviniemen) sinivihreän hallituksen suuri linja painottui yksityistämiseen, hyvätuloisten veronkevennyksiin, puolisokeaan EU-talouspolitiikkaan sekä elinkeinoelämän ja suurteollisuuden etujen ajamiseen kilpailuyhteiskunnan luomisen avulla.

Vuoden 2011 parlamenttivaalit muistetaankin nimenomaan Perussuomalaisten niin sanotusta jytkestä, jonka voimin puolue sai 19,05 prosentin kannatuksen ja 39 kansanedustajanpaikkaa. Lisäystä vuoteen 2007 verrattuna oli 15 prosenttiyksikköä ja 34 paikkaa. Tätä taust-

taa vasten Timo Soinin kannatus (9,40 prosenttia) vuoden 2012 presidentinvaaleissa oli varsin vähäinen, vaikka hän paransikin tulostaan suhteessa vuoden 2006 presidentinvaaleihin (3,43 %). Soinin presidenttitietä sotkivat todennäköisesti ainakin tiettyjen Perussuomalaisten kansanedustajien ja kunnanvaltuutettujen osin harkitsemattomat, osin harkitun rasistiset ulostulot.

Identifikaation näkökulmasta voidaan lisäksi tulkita, että Timo Soini ei lopulta tarjonnut riittävästi samastumispintaa äänestäjille. Häntä ei yhdistetty mielikuvaan henkilöstä, joka on ”kyvykäs hoitamaan Suomen asioita” ja edustava valtionpäämies. Lisäksi hänen katolilaisuudesta juontuvat näkemyksensä esimerkiksi aborttiin liittyen todennäköisesti olivat liian konservatiivisia kovaa vauhtia maallistuville ja tällaisissa asioissa varsin pragmaattisille suomalaisille. Ironista tietysti on, että puolueen ehdokas saattoi kompastua osin samoihin uskonnollisiin kantoihin, joista useat perussuomalaiset poliitikot ovat kritisoineet esimerkiksi islamia. Siinä missä Perussuomalaiset oli toimiva ukkosen johdatin protestille, Timo Soini henkilönä ei ollut karismaattinen symboli ”Suomelle”.

Paavo Väyrysen muun muassa EU:ta ja hallituksen talous- ja keskittämispolitiikkaa kritisoanut kampanja liikkui Timo Soinin kanssa samoilla apajilla. Otolliseen saumaan iskeneen substanssin lisäksi Väyrysen itseironisen röyhkeä ote mukikampanjoineen toimi niin hyvin, että hänet julistettiin jo Suomen Keskustan pelastajaksi. Väyrynen onnistui tiettyllä tapaa symboloimaan vakautta – ja jopa paluuta menneeseen – jatkuvan muutoksen keskellä. Vaikka pelastajaksi kutsuminen lienee hieman liioiteltua, Paavo Väyrynen vuoden 2012 presidentinvaaleissa on hyvä esimerkki, miten henkilökohtainen onnistuminen voi auttaa koko kriisissä olevaa puoluetta.

Identifikaatio yhteen suuntaan tarkoittaa erottautumista jostain muusta. Onkin otettava huomioon myös taktikointi eli esimerkiksi sellaisen ehdokkaan äänestäminen, jonka äänet kaikkein todennäköisimmin estävät tiettyä ehdokasta pääsemästä toiselle kierrokselle tai sellaisen henkilön äänestäminen, jonka katsotaan parhaiten pystyvän haastamaan ennakkosuosikin. Soinilla ei ilmeisesti katsottu olevan mahdollisuuksia haastaa Niinistöä vaalien toisella kierroksella. Pekka Haavisto puolestaan onnistui identifikaatioprojektissaan: sen lisäksi,

että hänet katsottiin kyvykkääksi tasaväkiseen kilpaan Sauli Niinistön kanssa, hän oli tehokas symboli niin sanotulle vastajytkylle eli ylipuoluerajojen ulottuneelle protestille Perussuomalaisia sekä ylipäätään koventunutta ilmapiiriä vastaan. Voidaankin kysyä, olisiko Haavisto päässyt toiselle kierrokselle, jos hän *ei* olisi ollut vihreä homoseksuaali – tuossa tapauksessa toinen kierros olisi todennäköisesti käyty Niinistön ja Väyrysen välillä. Vihreiden ehdokas ei myöskään kärsinyt puolueensa vuoden 2007 vaaleista alkaneesta hallitustaipaleesta, toisin kuin Vihreät puolueena vuoden 2011 eduskuntavaaleissa. Kaiken kaikkiaan on ironista, että oikeiston hegemoniaa nousi haastamaan vasemmiston sijaan ehdokas, jonka puolue on viime vuosien aikana opittu tuntemaan ”kokoomuksen puisto-osastona”.

Toinen kierros – ilmiö vastaan viiden vuoden projekti

Toisella kierroksella olivat siis vastakkain Sauli Niinistö ja Pekka Haavisto. Ensimmäisen kierroksen tuloksen perusteella rajalinja oli suhteellisen selkeä. Hieman kärjistäen porvarillinen Suomi yritysjohtajineen ja huippu-urheilijoineen asettautui tukevasti Sauli Niinistön taakse, kun taas vihreät, vasemmisto ja iso osa esimerkiksi taiteilijoista sekä kulttuurivaikuttajista identifioitui ”haavistolaisiksi”. Numeroiden valossa rintamalinja pysyi yllättävän lujasti paikoillaan koko kampanja-ajan. Mielipidetiedusteluissa Niinistö sai jatkuvasti 62–65 %, Haavisto puolestaan 38–35 % äänistä. Toisen kierroksen tulos oli lopulta odotetun kaltainen Sauli Niinistön eduksi lukemin 62,59 % - 37,41 %.

Toisaalta murskavoiton ottanut tasavallan 12. presidentti Sauli Niinistökään ei koonnut taakseen äänioikeutettujen enemmistöä. Lopulta 41 prosenttia kaikista äänioikeutetuista antoi äänensä Niinistölle, ja samalla esimerkiksi hylätyissä äänissä tehtiin uusi ennätys eli 0,87 prosenttia. Joka tapauksessa vuoden 2012 vaalien jälkeen ollaan tilanteessa, jossa kokoomuksella on ensi kertaa hallussaan sekä pääministerin että presidentin paikat, vaikka presidentillä onkin tapana luopua puoleensa virallisesta jäsenyydestä.

Sauli Niinistön valinta päätti myös sosialidemokraattien 30 vuoden presidenttiputken ja Suomen ensimmäisen naispresidentin, Tarja Halo-

sen, 12 vuoden valtakauden. Vuoden 2012 presidentinvaaleissa nais-ehdokkaiden menestys oli perin vaatimatonta. Kristillisdemokraattien Sari Essayah (2,70 %) ja RKP:n Eva Biaudet (2,47 %) jäivät ensimmäisellä kierroksella peränpitäjiksi. Naisehdokkaiden yhteenlaskettu äänisaalis ei ole ollut yhtä pieni sitten vuoden 1982 vaalien ja Helvi Sipilän. Oli syy sitten mikä tahansa, joka tapauksessa Tarja Halosta auttanut, sukupuoleen perustuva ja puoluerajat ylittänyt *momentum* oli näissä presidentinvaaleissa käytännössä pysähtynyt kokonaan.

Väitän, että Sauli Niinistö aloitti vaalikampanjansa pian vuonna 2006 Haloselle kärsityn tappion jälkeen. Niinistö toki valittiin eduskuntaan seuraavana vuonna, mutta hän ryhtyi välittömästi tekemään tietoisia poliittisia siirtoja, jotka nojasivat hänen edelliseen, työtä ja vastakkainasettelun lopettamista propagoineeseen kampanjaansa mutta palvelivat samalla tulevaa kampanjaa. Eduskunnan puhemiehenä Niinistö pystyi asettautumaan päivänpolitiikan yläpuolelle säästyen tällä tavoin kuivin jaloin esimerkiksi vaalirahakohun nostattamasta myrskystä. Niinistön äärimmäisen tiukka talouslinja aiheutti närää kansanedustajissa – vuonna 2010 puhemiehen vaalissa hänet valittiin jatkokon ainoastaan 89 äänellä – mutta kansansuosiota huonossa huudossa olevien poliitikkojen ”ruotuun laittaminen” luonnollisesti lisäsi. Vastaavalla tavoin harkitut, hallituspolitiikkaa kyseenalaistaneet ulostulot tekivät äänestäjäkunnalle selväksi, että Sauli Niinistöä ei tule identifioida hallituksen tai rivikansanedustajien kanssa samaan joukkoon. Poliittisesti oivallisten ratkaisujen sarjan kruunasi ehdokkuuden virallisen ilmoituksen lykkääminen: tietynlainen vastentahtoisuus – tai ainakin oman innokkuuden peittäminen – on perinteisesti ollut yksi kansansuosion takeista.

Pekka Haavisto puolestaan nousi esiin enemmän tai vähemmän spontaanisti. Muutamassa kuukaudessa syntynyt niin sanottu Haavisto-ilmiö pohjautui ensisijaisesti ehdokkaan persoonaan ja vakuuttavaan esiintymiseen. Ilmiöstä ei kuitenkaan ollut vastusta Niinistön pitkäjänteiselle projektille: Haavisto keräsi enemmän ääniä ainoastaan Ahvenanmaan vaalipiirissä, ja Niinistö voitti 323 kuntaa Haaviston 13 vastaan. Tietyllä tapaa Haaviston sympaattinen persoona ja korrektit käytöstavat olivat myös ongelma. Vaikka esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspolitiikassa finalistit olivat pitkälti samoilla linjoilla, Haavisto ei pystynyt politisoimaan

tilannetta edes aiheissa, joissa sellaisen mahdollisuus olisi ollut.

Vaikka toisella kierroksella porvariehdokasta vastassa ei ollut vasemmiston ehdokas, rajalinja noudatteli silti yllättävänkin uskollisesti perinteisestä oikeisto–vasemmisto-linjaa. Jo puhtaasti mekaaninen las-kutoimitus kertoo, ettei Pekka Haavisto lopulta pystynyt merkittävällä tavalla houkuttelemaan ensimmäisen kierroksen jälkeen pudonneiden porvarillisen leirin ehdokkaiden äänestäjiä taakseen. Sauli Niinistö sen sijaan ilmeisesti keräsi taakseen suurimman osan esimerkiksi Paavo Väyrysen ja Timo Soinin äänestäjistä eli juuri heistä, joiden katsottiin olevan vaa'ankieliasemassa toisella kierroksella. Lisäksi oli runsaasti äänestämättä jättäneitä, ja toisen kierroksen äänestysprosentti jäikin pienemmäksi kuin ensimmäisen kierroksen. Presidentinvaalien perusteella näyttäisikin siltä, että Suomessa suurin poliittinen vastakkainasettelu on edelleen keskustaoikeistolaisen porvarillisuuden ja vihervasemmistolaisuuden välillä. Puolueiden suhteen jako ei välttämättä ole näin selkeä – esimerkiksi Perussuomalaiset joutuvat tasapainoilemaan muun muassa talouspolitiikassaan näiden kahden suuntauksen välillä. Ideologisesti dikotomia lienee kuitenkin kuvaava.

Näin ollen presidentinvaalien toinen kierros tarjosi selkeitä *topoksia* identifikaatiolle sekä ominaisuuksien, intressien että arvojen suhteen. Niinistö on juristi ja entinen valtiovarainministeri, Haavisto puolestaan on valtiotieteen ylioppilas ja Euroopan ensimmäinen vihreä ministeri. Niinistö on reservinupseeri, heteroseksuaali, kamreerimaisen tiukka talousmies ja perinteinen oikeistolaiskonservatiivi, kun taas Haavisto on suorittanut siviilipalveluksen, homoseksuaali, kulttuuritoimittajan taustan omaava sekä kansainvälisissä tehtävissä profiloitunut diplomaattinen neuvottelija ja perinteisen oikeisto–vasemmisto-akselin ulkopuolella luoviva, kirkkoon kuulumaton vihreä.

Tällaisessa selkeän vastakkainasettelun sisältämässä tilanteessa henkilövaalin luonne korostui entisestään. Esimerkiksi ulkopoliittisen kokemuksen sijaan persoona ja henkilökohtaiset ominaisuudet saivat jalansijaa. Voidaankin tulkita, että toisella kierroksella oli kyse vielä ensimmäistä kierrosta selvemmin siitä, minkälaisen symbolin Suomi sai ja mihin äänestäjät halusivat samastua; ei yksioikoisesti siitä, kumpi ehdokkaista olisi pätevämpi presidentti. Kuten tiedetään, lopulta homouden, vihreyden, sivariuden ja kirkkoon kuulumattomuuden

yhdistelmä oli liikaa äänestäjäkunnalle, jonka keskuudessa traditionaalinen koti, uskonto ja isänmaa -kolmiyhteys on nostanut voimakkaasti arvostustaan. Vuoden 2011 eduskuntavaalien tulosta silmällä pitäen ylipäätään Pekka Haaviston pääsyä toiselle kierrokselle voitaneen pitää jopa eräänlaisena poliittisena ihmeenä.

Muun muassa Helsingin Sanomien maaliskuussa julkaisema kyselytutkimus tukee henkilökohtaisia ominaisuuksia identifikaation perustana. Kyvykkyyden lisäksi Niinistöä kannatettiin muun muassa siksi, ettei haluttu äänestää homoseksuaalia tai vihreää ehdokasta tai siksi, että Haaviston tukijoukkoa pidettiin ärsyttävänä. Kiintoisaa on niin ikään, että Niinistöä äänestäneiden keskuudessa Haaviston seksuaalinen suuntautuminen nousi tärkeämmäksi äänestysperusteeksi kuin Niinistön asiantuntemus ulkopoliitikassa. Niinistön äänestäjistä runsas kolmannes sanoi Haaviston homoseksuaalisuuden olleen äänestyspäättöksen kannalta jopa ratkaiseva tekijä. Haavistoa äänestäneet vastavasti tukivat ehdokastaan pääosin Haaviston persoonan takia. Etenkin nuoret korostivat Haaviston luonteenpiirteitä tärkeimpänä äänestysperusteenaan. Niinistön persoona ei sinänsä ollut este, mutta puolue oli: runsas neljännes Haavistoa äänestäneistä valitsi hänet siksi, ettei voisi äänestää kokoomuksen ehdokasta. Kärjistäen presidentinvaalit ratkesivat siihen, että tietyt Pekka Haaviston ominaisuudet olivat este samastumiselle.

Ehdokkaat kävivät kovaa kilpailua myös sosiaalisessa mediassa, erityisesti Facebookissa ja Twitterissä. Sosiaalisen median julkisen identifikaation suosituimman muodon, Facebook-tykkäämisten, tilannetta raportoitiin varsin kattavasti myös perinteisemmässä mediassa. Hiiren napsautuksesta on vielä pitkä matka äänestyskoppiin, mutta Facebook-tykkääminen ja niistä uutisointi voivat olla merkittävä tekijä niin sanotun bandwagon-efektin eli vankkuri-ilmiön syntymisessä. Perinteisesti mielipidekyselyiden on todettu aiheuttavan sosiaalipsykologisen ilmiön, jossa tieto gallupmenestyksestä voi lisätä puolueen tai ehdokkaan kannatusta. Äänestäjät haluavat hypätä todennäköisen voittajan vankkureihin ja alkavat yhä enemmän ottaa huomioon näkemyksiä ja aikomuksia, joita he uskovat muilla olevan. Tällä tavoin suosio kerätuu. Nykyään myös sosiaalinen media on otettava huomioon ilmiötä tutkittaessa – olkoonkin, että ”tykkääminen” voi olla myös ironista.

Nykyajan vaalikontingenssiin kuuluu, että sosiaalisessa mediassa kulttihahmoksi noussut ehdokas voi löytää itsensä valittujen listalta vastoin perinteisen median ennusteita ja odotuksia. Sekä Niinistön että Haaviston kannattajat pitivätkin huolen, että heidän ehdokkaallaan oli riittävästi Facebook-tykkääjiä.

Lopuksi

Presidentinvaalit 2012 olivat paradoksaalisesti samaan aikaan sattuman ja väistämättömyyden vaalit. Vuoden 2011 eduskuntavaalien jälkeisessä poliittisessa tilanteessa Pekka Haaviston nousu toiselle kierrokselle oli suurelta osin ennakoimatonta, kuten oli myös Paavo Väyrysen menestys, sillä olihan keskusta eduskuntavaalien ylivoimaisesti suurin häviöjä. Toisaalta taas Haavisto-ilmiötä voidaan ainakin näin jälkikäteen tarkasteltuna pitää jopa odotettuna antiteesinä sille oikeistolaisuudelle, jota vuoden 2011 vaalitulokset heijasteli. Jälkiviisaana on myös mahdollista nähdä viimeisen noin neljän vuoden osin hyvinkin sattumanvaraisten tapahtumien, muun muassa vaalirahakohu, finanssikriisi ja perussuomalaisten nostattama poliittinen turbulenssi, tasoittaneen suorastaan teleologisesti Sauli Niinistön presidenttitietä. Kriisit tai muuten poikkeukselliseksi koetut tilanteet luovat usein tilauksen vahvalle auktoriteetille, joten Niinistö 1990-luvun lama-ajan valtiovarainministerinä ja sittemmin Euroopan investointipankin varapääjohtajana pystyi luomaan uskottavan vaikutelman kokoavasta, kriisit hallitsevasta voimasta. Kuten todettua, seurauksena eräänlaisesta ulkopuolisuudesta oli, että Niinistö näyttäytyi henkilönä, joka pystyisi palauttamaan kansakunnan ikään kuin normaaliin päiväjärjestykseen. Onkin kuvaavaa, että esimerkiksi kiinan kielessä sana kriisi sisältää sekä vaaraa että mahdollisuutta tarkoittavat merkit.

Kirjallisuus

Burke, Kenneth (1969). *A Rhetoric of Motives*. Berkeley: University of California Press.

- Pekonen, Kyösti (1991). *Symbolinen modernissa politiikassa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 25.
- Tilli, Jouni (2011). Kiipesikö Suomi takaisin puuhun? *Kansalaisyhteiskunta* 2 (1), 80–86.